

הנדון: המלצתנו להעביר מוצרי צריכה בסיסיים לקבוצת יבוא 3 תוך הגברת הפיקוח בשווקים

התייחסות לצו היבוא והיצוא (קבוצות יבוא), התש"פ – 2020

1. לובי 99 הינו ארגון הפועל לקידום האינטרס הציבורי בתחום הכלכלי-חברתי בכנסת ובמשרדי הממשלה. הארגון ממומן מהשקל הראשון ועד האחרון במימון המונים קבוע, באמצעות דמי חבר. כ-7,200 חברי הלובי, הם שבחרים את נושאי העיסוק של הארגון, והם גם שבתרו לאחרונה לרכז מאמצינו בנושא הגברת התחרות ביבוא. לאור זאת, אנו מתכבדים להגיש התייחסותנו.
2. אנו תומכים במגמת ההפחתה בבדיקות מקדמיות ביבוא, ומעבר למשטר של הצהרות יבואן ואכיפה מוגברת בשווקים, שהיא השיטה המקובלת במדינות המפותחות, ותאפשר הגברת התחרות בתחום היבוא וכתוצאה מכך גם הורדת יוקר המחיה. לכן נציע לכלול כמה שיותר מוצרי צריכה בסיסיים (כולל מוצרי ילדים) במסלול הבדיקה המקל ביותר, ולהגביר את הפיקוח על מוצרים בשווקים. המשבר הכלכלי בו מצויה ישראל בעקבות התפשטות וירוס הקורונה פוגע כלכלית בעיקר בצעירים ובמשפחות צעירות, והורדת עלויות של מוצרי צריכה בסיסיים היא בבחינת צורך השעה. לפי הדו"ח של משרדך בנושא השפעת הרגולציה על התקינה (ה-RIA)¹, **(להלן: דו"ח משרד הכלכלה)** הקלות ביבוא עשויות לחסוך ליבואנים מאות מיליוני שקלים בעלויות ישירות ועקיפות; עלויות שבסופו של דבר, יועברו לצרכן.
3. כיום, מוצרים מיובאים מסווגים ל-4 קבוצות, קטגוריות של תקנים, בהתאם לחומרת הבדיקות ולפי רמת הסיכון המוערך במוצר. ב-1.6.2020 נפגשנו עם הממונה על התקינה, מר יעקב וכטל, וצוותו, והצענו להעביר באופן מידי מספר תקנים קיימים של מוצרי צריכה בסיסיים, כמו חיתולים חד-פעמיים, אביזרי היגיינה לנשים (טמפונים), קונדומים, מחזיקי מוצצים לתינוקות ושואבי אבק -מקטגוריה 1 או 2, לקטגוריה 3, על מנת להקל מיידית על תהליך הייבוא (כזכור, המוצרים הכלולים בקטגוריה 3 פטורים מבדיקות מקדמיות כמו בדיקות דגם או מכולה, ומיובאים באופן ישיר על סמך תצהיר של היבואן, בדומה לכללי הייבוא באיחוד האירופי ובארצות הברית).
4. **אנו שמחים כי הצעתנו התקבלה חלקית בנוסח המוצע לצו היבוא והיצוא (קבוצות יבוא), התש"פ – 2020** (להלן: הצו החדש) **וכי טמפונים, קונדומים ושואבי אבק יעברו מקטגוריה 1 לקטגוריה 2.** עם זאת, הסייג בקבוצה 2 עדיין כולל בדיקות מכולה מכבידות, שאינן תואמות את מערך ניהול הסיכונים המקובל במדינות מפותחות עבור מוצרים אלו. בנוסף, במסגרת הצו החדש הוחלט להעביר 150 תקנים מקטגוריה מחמירה לקטגוריה מקלה יותר, ביניהם מוצרים כמו מאוררים, דלתות, שטיחים ומזגנים שיקבלו הקלות מסוימות ביבוא. ככלל, מדובר בהחלטה נכונה וחיובית, אך מבדיקתנו עולה שרוב מוצרי הצריכה היום-יומיים, ובמיוחד אלו הקשורים לילדים, כמו צעצועים, מוצצים, חיתולים, לולים, יחידות החתלה, מזרונים, ילקוטים, מיטות קומתיים ועגלות - נותרו בקטגוריה המקורית, המחמירה (קטגוריה 1). לכן, הצו החדש לא ישנה באופן משמעותי את עול יוקר המחיה עבור רוב ציבור הצרכנים הישראלי, ובמיוחד לא עבור משפחות צעירות.
5. עם פרוץ משבר הקורונה, פנינו למשרד הכלכלה בבקשה להקל על יבוא מוצרי הצריכה הבסיסיים, מחשש למחסור במוצרים. חלק מהמוצרים אכן הועברו באופן זמני לקטגוריה מקלה יותר, אך לצערנו בצו החדש הוחלט שלא להעביר את המוצרים באופן קבוע. כך לדוגמה, חיתולים, עברו מקטגוריה 1 ל-2 לתקופה

¹ דו"ח הערכת השפעת רגולציה: עדכון קבוצות ייבוא טיוטה להערות ציבור, משרד הכלכלה והתעשייה 09.07.2020

מוגבלת, ולמיטב ידיעתנו הדבר לא גרם ליבוא מוצרים פגומים או עלייה בתלונות של צרכנים בחודשים האחרונים. על אף "ניסוי" מוצלח זה, לפי הצו החדש החיתולים יוחזרו לקטגוריה 1, זו המחמירה ביותר, עם סופו של המשבר. דוגמה נוספת למעבר זמני זה, היא ההתקנים לאבקות לניקוי כלים במדיח ואבקות כביסה, שעברו זמנית מקטגוריה 2 לקטגוריה 3 בעקבות משבר הקורונה, אך לפי הצו יוחזרו לקטגוריה 2 עם סיומו.

6. באשר לתדירות בדיקות מכולה, נציע לאמץ במסגרת הצו החדש את המלצת דו"ח משרד הכלכלה, ולאפשר מעבר של יבואן שייבא שלוש מכולות ללא תקלה מהמסלול הירוק (שבו נבדקות 50% מהמכולות), למסלול הזהב (בו נבדקות 33% מהמכולות), באופן מידי, ומבלי לדרוש את תקופת ההמתנה של שנה המחויבת כיום. נציע גם, לאמץ את המלצת הדו"ח ליצור כבר עכשיו "מסלול פלטינום", שיאפשר ליבואן "זהב" מנוסה, לרדת ל-20% מבדיקות המכולות.

7. חשוב לציין שאין אנו ממעיטים בחשיבותה של ההגנה על בריאות הציבור, אך קיים צורך לאזן באופן מיטבי בין מדיניות הממשלה להקל על יבוא טובין, על מנת להפחית את יוקר המחיה, לבין חובת הממשלה לאכוף דרישות תקנים שמהווים קו הגנה חשוב עבור ציבור הצרכנים. רוב מוצרי הצריכה הבסיסיים, ובמיוחד מוצרי ילדים, עוברים בדיקות רבות ומקיפות במדינות המקור, ולכן אנו סבורים שאין צורך להשקיע משאבים נוספים בבדיקות תקן או מעבדה יקרות, בעת היבוא לישראל. ניתן במקום זאת להסתמך על הצהרות ולהשקיע את המשאבים בהרתעה, באמצעות פיקוח אגרסיבי בשווקים. עלות הפיקוח תהיה פחותה בהרבה מהעלויות הכרוכות במשטר הרגולטורי המחמיר הקיים היום.

8. לסיכום, אנו דורשים, לאור פערי המחירים הגדולים בין ישראל לחו"ל, לכלול ברפורמה גם מוצרי ילדים ומוצרי צריכה בסיסיים, ובפרט אלו שכבר עברו לקבוצה מקלה לתקופת הקורונה וללא תקלות, כמו חיתולים וחומרי ניקוי כלים. אנו מבקשים להעביר את המוצרים הללו לקטגוריה 3, מה שיקטין משמעותית את עלויות היבוא, יגביר את התחרות ויפחית את המחיר שמשלם הצרכן.

בברכה,

מרב דוד
סמנכ"לית

עו"ד רחל גור
מנהלת תחום ממשלה

העתק: מנכ"ל משרד הכלכלה מר דוד לפלר
הממונה על התקינה, מר יעקב וכטל
הממונה על חוקיות היבוא, מר אנואר חילף